

BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ VE ARAŞTIRMALARI DERGİSİ BANU Journal of Health Science and Research

DOI: 10.46413/boneyusbad.1410194

Özgün Araştırma / Original Research

Hemşirelik Öğrencilerinin Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Dersini Alma Durumlarına Göre Menstrual Sağlık ve Genital Hijyen Davranışlarının Belirlenmesi: Kilis İli Örneği

Determination of Nursing Students' Menstrual Health and Genital Hygiene Behaviors According to Their Taking the Obstetrics and General Diseases Nursing Course: The Case of Kilis Province

Funda Gül BİLGEN¹ Nuriye Nesrin İPEKÇİ²

¹ Öğr. Gör., Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Yusuf Şerefoğlu Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Kilis

² Dr. Öğr. Üyesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Yusuf Şerefoğlu Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Kilis

Sorumlu yazar / Corresponding author

Funda Gül BİLGEN

fundabilgen@kilis.edu.tr

Geliş tarihi / Date of receipt:
26.12.2023

Kabul tarihi / Date of acceptance: 07.03.2024

Atf / Citation: Bilgen, F.G., İpekçi, N.N. (2024). Hemşirelik öğrencilerinin doğum ve kadın hastalıkları hemşireliği dersini alma durumlarına göre menstrual sağlık ve genital hijyen davranışlarının belirlenmesi: Kilis ili örneği. *BANÜ Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 131-139. doi: 10.46413/boneyusbad.1410194

ÖZET

Amaç: Çalışma sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümünde okuyan kadın hemşirelik öğrencilerin doğum ve kadın hastalıkları hemşireliği dersini alma durumlarına göre menstrual sağlık ve genital hijyen davranışlarının belirlenmesi amacıyla yapıldı.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı nitelikteki çalışma araştırmaya katılmayı kabul eden 135 kadın hemşirelik öğrencileri ile gerçekleştirildi. Veriler, Mart-Eylül 2023 tarihleri aralığında online anket formu kullanılarak toplandı. Verilerin toplanmasında, katılımcıların bireysel ve genital hijyen ile ilgili bilgilerini tanımlayan "Kişisel Bilgi Toplama Formu", "Menstruasyon Semptom Ölçeği" ve "Genital Hijyen Davranışları Ölçeği" kullanıldı. Veri analizinde tanımlayıcı istatistikler, Student's t testi, Varyans analizi ve ayrıca ileri analiz post-hoc testlerinden yararlandı.

Bulgular: Öğrencilerin Menstruasyon Semptom Ölçeği toplam puan ortalamaları 73.15 ± 17.44 'dür. Genital Hijyen Davranışları Ölçeği'nin ise 91.5 ± 12.38 olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin bulunmuş oldukları sınıflar ile Genital Hijyen Davranışları Ölçeği arasında anlamlı düzeyde farklılık saptandı ($p < 0.05$). Öğrencilerin doğum ve kadın hastalıkları hemşireliği dersini alma durumlarına göre Genital Hijyen Davranışları Ölçeği alt boyutu Anormal Bulgu Farkındalığı'nın dışında anlamlı bir fark bulunmadı ($p > 0.05$).

Sonuç: Öğrenci hemşirelerin menstrual sağlık konusunda eksik bilgilerinin olduğu ve genital hijyen davranışlarının olumlu yönde olduğu tespit edildi.

Anahtar Kelimeler: Genital Hijyen, Menstruasyon, Öğrenci, Sağlık

ABSTRACT

Aim: This study aimed to determine the menstrual health and genital hygiene behaviors of female nursing students based on their enrollment status in the obstetrics and gynecology nursing course at the Faculty of Health Sciences.

Material and Method: A descriptive study was conducted with 135 female nursing students who voluntarily participated. Data were collected through an online survey form between March and September 2023, utilizing the "Personal Information Collection Form", "Menstrual Symptom Scale" and "Genital Hygiene Behaviors Scale" to gather information on individual and genital hygiene-related characteristics. Descriptive statistics, Student's t-test, Variance analysis, and post-hoc tests were employed for data analysis.

Results: Students' mean score on the Menstrual Symptom Scale was 73.15 ± 17.44 . The Genital Hygiene Behaviors Scale had determined a mean score of 91.5 ± 12.38 . A significant difference was found between students' class levels and the Genital Hygiene Behaviors Scale ($p < 0.05$). However, there was no significant difference in the sub-dimension of Abnormal Finding Awareness based on students' enrollment in the obstetrics and gynecology nursing course ($p > 0.05$).

Conclusion: The study revealed that female nursing students lack knowledge about menstrual health, yet exhibit positive genital hygiene behaviors.

Keywords: Genital hygiene, Menstruation, Student, Health

GİRİŞ

Genital enfeksiyonlar tedavi edilebilir ve önlenabilir hastalık grubunda olmasına rağmen görülme sıklığı, morbidite ve komplikasyonları açısından kadınlar için en önemli sağlık sorunlarından biridir (Karahan, 2017). 15-49 yaş arası 500 milyondan fazla kişinin herpes simpleks virüsü (HSV veya herpes) ile genital enfeksiyona sahip olduğu tahmin edilmektedir (James ve ark., 2020). Dünya genelinde her yıl ortalama bir milyon kadının genital enfeksiyonlara maruz kaldığı ve bunların çoğunun geçmişte vajinal enfeksiyon geçirmiş olduğu bildirilmiştir (Daşikan, Kılıç, Baytok, Kocairi ve Kuzu, 2015). Aile ve cinsel yaşamı olumsuz etkileyen genital enfeksiyonlar, yaşam kalitesini düşürmekte ve doğurganlık çağındaki kadınlarda gebelik sorunları, infertilite, serviks kanseri gibi olumsuz etkilerin gelişmesine zemin hazırlamaktadır (Umami ve ark., 2022).

Üreme sağlığı sorunları söz konusu olduğunda genital enfeksiyonlar doktora başvurma en yaygın nedenlerinden biridir. Genital yol enfeksiyonları, hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerdeki kadınların çoğunluğunun yaşamlarında birkez de olsa karşılaştığı önemli bir halk sağlığı sorunudur (Bulut, Yiğitbaş ve Çelik, 2019; Sinan, Çamözü ve Tosun, 2019). Genital yol enfeksiyonlarının ortaya çıkmasında birçok faktörün etkisine ek olarak, kadının genital hijyen yetersizliğinin önemi de çok büyük etki göstermektedir (Ferris, Francis, Dickman, Miler-Miles, Waller & Mc Clendon, 2006). Birçok araştırmada genital hijyene yeterince dikkat edilmediğinde genital enfeksiyonların ortaya çıktığı bildirilmektedir (Bulut ve ark., 2019; Demirağ, Hintistan, Cin ve Tuncay, 2019; Özkan ve Sevil, 2004; Kahyaoğlu Süt, 2016; Kurt Durmuş ve Zengin, 2020).

Kadınlar yaşlarına bağlı olarak çeşitli üreme sağlığı sorunları yaşayabilirler. Dünya Sağlık Örgütü 15- 24 yaş grubunu adölesan yaş olarak kabul etmektedir (Türkmen ve Karagüzel, 2021). Adölesan yaş grubunda genellikle genitoüriner enfeksiyonlar görülür (Bilgiç, Yüksel, Gülhan, Şirin ve Uygun 2019; Türkmen ve Karagüzel, 2021). Araştırmalar, jinekolojik nedenlerle sorun yaşayan genç kadınların vajinal akıntı, kaşıntı, yanma gibi belirtilerle jinekoloji polikliniklerine başvurduklarını ve sıklıkla genitoüriner enfeksiyon tanısı aldıklarını göstermektedir. Ergen sağlığının geliştirilmesi ve korunmasına yönelik yapılan araştırmalar, bu dönemde

karşılaşılan üreme sağlığı ve jinekolojik sorunların, gelecekte karşılaşılabilecekleri üreme sağlığı ve diğer birçok sağlık sorununun temelini oluşturduğunu göstermektedir. Bu nedenle genel sağlık ve üreme sağlığı ile ilgili sorunlardan korunmak için bu yaş gruplarına genital ve menstrual hijyen konusunda doğru eğitim ve tavsiyelerle doğru davranış değişikliklerini sağlamak çok önemlidir. Bu anlamda sağlık ekibinin ebe ve hemşirelerine, gençlere doğru hijyen davranışlarını öğretmek ve onları kendi sağlıklarını koruma konusunda sorumlu kılmak en önemli görevleri arasında yer almaktadır (Bilgiç ve ark., 2019). Özellikle adölesan yaş grubunda yer alan üniversite öğrencilerinin yurt, apartman veya diğer kalabalık ve sağlıksız ortamlarda kalma zorunlulukları ve bu konuda yeterli bilgi sahibi olmamaları nedeniyle genital hijyen uygulamalarını ihmal ettikleri düşünülmektedir. Bu sağlıksız koşullar, uygunsuz ortamların ve altta yatan kişisel faktörlerin etkisiyle genital hastalıkların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu amaçla çalışma üniversitede hemşirelik bölümünde okuyan kadın öğrencilerin doğum ve kadın hastalıkları hemşireliği dersi alma durumlarına göre menstrual sağlık ve genital hijyen davranışlarını belirlemek amacıyla yapıldı.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü (Tasarımı)

Çalışma tanımlayıcı niteliktedir.

Araştırma Evreni ve Örneklemi

Araştırma evrenini Kilis ilinde bulunan bir devlet üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik bölümünde öğrenim gören kadın hemşirelik öğrencileri (N=254) oluşturmaktadır. Hemşirelik öğrencileri “Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği” dersini üçüncü sınıfta almaktadırlar. Araştırmanın örneklemini, çalışmanın yapıldığı dönemde ulaşılabilen ve çalışmaya katılımı kabul eden 1.,2.,3. ve 4. sınıflardan toplam 135 kadın cinsiyetindeki hemşirelik öğrencisi oluşturdu. Araştırmada toplanan veriler olasılığa dayalı olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda (gelişigüzel/tesadüf) örnekleme yöntemi ile toplandı ve araştırma süresi içerisinde toplam 135 kişiye ulaşıldı. Evren üzerinde ulaşılan örnekleme oranı %53,14’ dür.

Veri Toplama Araçları

Veriler üç bölümden oluşan anket formu

kullanılarak toplandı. İlk bölümde “Kişisel Bilgi Toplama Formu” (Kahyaoğlu Süt, 2016; Kurt Durmuş ve Zengin, 2020), ikinci bölümde “Menstruasyon Semptom Ölçeği (MSÖ)” ve üçüncü bölümde ise “Genital Hijyen Davranışları Ölçeği (GHD-Ö)” kullanıldı.

Kişisel Bilgi Toplama Formu: Öğrencilerin bireysel (yaş, kaçınıcı sınıf) bilgilerini ve genital hijyen ile ilgili bilgileri tanımlayan anket formu kullanıldı.

Menstruasyon Semptom Ölçeği (MSÖ): İkinci kısımda; Chesney ve Tasto'nun (1975) menstruasyon ağrı ve semptomlarını değerlendirmek amacıyla İngilizce olarak geliştirdikleri; 2014'te Akyüz, Güvenç ve Seven (2014) tarafından Türkçe'ye uyarlanan “Menstruasyon Semptom Ölçeği (MSÖ)” kullanıldı. Beşli likert tipi bir ölçek olan “Menstruasyon Semptom Ölçeği” 24 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddeleri 1 (hiçbir zaman) ile 5 (her zaman) arasında sayısal bir değer verilerek puanlanmaktadır. MSÖ puanı, ölçek maddelerinin genel puanlarının ortalaması alınarak hesaplanır. Menstrual semptomların şiddeti ortalama puandaki artışla gösterilir. Ölçeğin orijinalinde ‘Negatif Etkiler/Somatik Yakınmalar’, ‘Menstrual Ağrı’ ve ‘Abdominal Ağrı’ olmak üzere üç alt boyutu vardır (Güvenç ve ark., 2014). Ölçeğin Cronbach's Alpha değeri 0.86'dır. Mevcut çalışmada ölçeğin Cronbach's alfa katsayısı ise 0.93 olarak bulundu.

Genital Hijyen Davranışları Ölçeği (GHD-Ö): 2017'de Karahan tarafından geliştirilen “Genital Hijyen Davranışları Ölçeği (GHD-Ö)” kullanıldı. Ölçek; (GHD-Ö); “Genel Hijyen Davranışları-GHD” (ilk 12 madde), “Menstrual Hijyen-(MH)” (13-20. Maddeler olmak üzere toplam 8 madde) ve “Anormal Bulgu Farkındalığı-ABF” (21-23. maddeler olmak üzere toplam 3 madde) olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin beş maddesi (7, 14, 19, 20 ve 23) ters yönlüdür. Ölçek maddeleri “tamamen katılıyorum” dan “hiç katılmıyorum” a doğru 5'ten 1'e sayısal değerler verilerek puanlanmaktadır. Ölçekten alınacak en düşük puan 23 ve en yüksek puan ise 115'tir. Ölçekten alınan puanlar yüksek ise genital hijyen davranışı olumlu yöndedir. Ölçekten alınan puan arttıkça kadınların doğru genital hijyen davranışı gösterme oranları da artmaktadır. Ölçeğin tamamının Cronbach's alfa katsayısı 0.80'dir. Ölçeğin alt boyutlarından GHD alt boyutu 0.70; MH alt boyutu 0.74 ve ABF alt boyutunun ise 0.81 Cronbach's Alpha güvenilirlik katsayısında

olduğu bulunmuştur (Karahan, 2017). Çalışmamızda GHD-Ö Cronbach's alfa katsayısı 0.88 olarak hesaplandı. Alt boyutlarının ise GHD 0.77; MH 0.70 ve ABF alt boyutunun 0.73 Cronbach's Alpha güvenilirlik katsayısına sahip olduğu bulundu.

Verilerin Toplanması

Veriler Mart- Eylül 2023 tarihleri aralığında toplanmıştır. Araştırmanın verilerinin toplandığı dönemde 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli deprem nedeniyle etkilenen 10 ilde üniversitelerde eğitim Hibrit şeklinde devam ettiği için veri toplama formları Google Forms'dan hazırlanarak ve ilgili anketin linki öğrencilerin mail adreslerine/WhatsApp gruplarına gönderilerek veriler elektronik ortamda toplandı.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmanın yapılabilmesi için bir kamu üniversitesinin etik kurulundan etik onay (Tarih: 07.04.2023 ve Karar No: E.22424), araştırmanın yapıldığı üniversiteden resmi kurum izni ve ölçeğin kullanılabilmesi için yazarlardan e-posta yoluyla izin alındı. Araştırmada Helsinki Deklarasyonu ilkelerine uyuldu. Araştırmaya katılmayı kabul eden tüm kadın öğrencilerden veri toplama aşaması öncesinde bilgilendirilmiş onam formu ile online izinleri alındı.

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde paket program olarak IBM SPSS Statististik 25.0 (Statistical Package for the Social Sciences) kullanıldı. Sürekli değişkenlerin normallik sağlayıp sağlamadıklarını Kolmogorov Smirnov ve ShapiroWilk's testleri ile değerlendirilmiştir. Değişkenler normal dağılım gösterdikleri için parametrik testlerden yararlanılarak değerlendirilmeler yapıldı. Tanımlayıcı istatistiksel yöntemler (standart sapma, sayı, yüzde, ortalama, min., max.), Student's t testi, Varyan's analizinden ve ayrıca ileri analiz post-hoc testlerinden yararlandı. Anlamlılık değeri $p < 0.05$ olarak belirlendi.

BULGULAR

Tablo 1'de çalışma kapsamına alınan öğrenci hemşirelerin tanıtıcı özelliklerinin dağılımı gösterilmektedir. Katılımcıların çoğu 18-21 yaş aralığında (ort.: 21.06 ± 1.59), Güneydoğu Anadolu bölgesinden (%74.1), çoğu 1.-2.sınıflardan ve hepsi kadın cinsiyetinde olan

bireylerden oluşmaktadır. Öğrencilerin %67'sinin annesinin, %59'unun babasının eğitim durumu ilköğretim mezunu olduğu, çoğu 4-7 arası kardeşli bir ailede yaşadığı ve çoğunun ekonomik durumunun orta düzeyde olduğu belirlendi. Katılımcıların %71.9'u doğum ve kadın hastalıkları hemşireliği dersini almamıştır.

Tablo 1. Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerinin Dağılımı (n=135)

Değişkenler	n	%	
Cinsiyet	Kadın	135	100
Yaş	18-21	87	64
(*Ort.: 21.06 ± 1.59)	22-25	47	34
(**Min:18-Maks:28)	26 ve üstü	1	0.7
Memleket (hangi bölgede?)	Güneydoğu Anadolu B.	100	74.1
	Akdeniz B.	32	23.7
	Doğu Anadolu B.	3	2.2
Kaçıncı sınıf	1. Sınıf	50	37
	2. Sınıf	45	33.3
	3. Sınıf	24	17.8
	4. Sınıf	16	11.9
Ekonomik durum	Gelir giderden az	19	14.1
	Gelir gidere eşit	114	84.4
	Gelir giderden fazla	2	1.5
Anne eğitim durumu	Okuryazar değil	32	23.7
	Okuryazar	18	13.3
	İlkokul	67	49.6
	Ortaokul	7	5.2
	Lise	9	6.7
	Üniversite	2	1.5
Baba eğitim durumu	Okuryazar değil	6	4.4
	Okuryazar	6	4.4
	İlkokul	59	43.7
	Ortaokul	19	14.1
	Lise	34	25.2
	Üniversite	11	8.1
Kardeş sayısı (kendisi dahil)	1-3	37	27.4
	4-7	77	57.1
	8 ve üstü	21	15.5
“Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği” dersini alma durumu	Evet	38	28.1
	Hayır	97	71.9

*Ort: Ortalama; **Min: Minimum; Maks: Maksimum

Öğrencilerin genital hijyen davranışlarının dağılımı verilen Tablo 2’de; katılımcıların çoğunun ayakta duruş şeklinde (%80.7) banyo yaptığı, günlük ped kullanımında kullanan ve kullanmayanların

yaklaşık eşit düzeyde olduğu, adetliken ped değişim sıklığının çoğunun 2-4 saat ara ile olduğu ve İYE geçirenlerin çoğunun 2-3 kez tekrar maruz kaldığı saptandı.

Tablo 2. Öğrencilerin Genital Hijyen Davranışlarının Dağılımı

Değişkenler	n	%	
Günlük ped kullanımı	Evet	67	49.6
	Hayır	68	50.4
Adetliken ped değişim sıklığı	Kirlendikçe	18	13.3
	1-2 saat ara ile	26	19.3
	2-4 saat ara ile	61	45.2
	4-6 saat ara ile	25	18.5
	6-12 saat ara ile	4	3.0
	Günlük	1	0.7
Banyo yapma şekli	Oturarak	25	18.5
	Ayakta duruş	109	80.7
	Küvette	1	0.7
İdrar yolu enfeksiyonu (İYE) geçirme durumu	Evet	63	46.7
	Hayır	72	53.3
İdrar yolu enfeksiyonuna maruz kalma sıklığı (İYE geçirmiş olanlar)	Sadece 1 kez	19	30.2
	2-3 kez	32	50.8
	Sık sık	12	19.0

Tablo 3. Öğrencilerin “Menstruasyon Semptom Ölçeği” ve “Genital Hijyen Davranışları Ölçeği” ve Alt Boyutlarının Toplam Puan Ortalamaları Dağılımı

Ölçek	N	Ort ±SS.**	Min.-Max.*
MSÖ	135	73.15±17.44	22-110
Negatif Etkiler/Somatik Yakınmalar Alt Boyutu	135	42.28±10.80	13-65
Menstrual Ağrı Alt Boyutu	135	22.68±5.66	6-30
Abdominal Ağrı Alt Boyutu	135	8.19±3.28	3-15
GHD-Ö	135	91.5±12.38	43-112
Genel Hijyen Davranışları Alt Boyutu-(GHD)	135	47.44±6.76	16-59
Menstrual Hijyen Alt Boyutu-(MH)	135	33.72±4.90	20-40
Anormal Bulgu Farkındalığı Alt Boyutu-(ABF)	135	10.39±3.13	3-15

*Min-Maks: Minimum-Maksimum; **Ort ±SS.: Ortalama ± Standart sapma

Tablo 3.’de MSÖ ve alt boyutları ile GHD-Ö ve alt boyutlarının toplam puan ortalamaları verilmiştir. Ölçeklerin ortalamalarına bakıldığında MSÖ’nün 73.15±17.44 olduğu ve ölçek puan ortalamasının yükselmesi menstrual

semptomların şiddetinin arttığını göstermektedir. GHD-Ö'nün ise 91.5 ± 12.38 olduğu tespit edildi. GHD-Ö den alınabilecek yüksek puanlar genital hijyen davranışının olumlu yönde olduğunu göstermektedir.

Tablo 4' te verilere göre öğrencilerin DKHH dersini alma durumlarına göre GHD-Ö alt boyutu

Anormal Bulgu Farkındalığı (ABF) dışında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0.05$). GHD-Ö alt boyutu olan ABF ile DKHH dersini alan ve almayan öğrenciler arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur ($t = 2.890$; $df = 133$; $p < 0.05$).

Tablo 4. Öğrencilerin Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Dersini (DKHH) Alma Durumlarına Göre MSÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamaları ile GHD-Ö Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Dağılımı.

Ölçekler	DKHH dersini alma durumu		N	Ort .	SS.	t	df	p
	Evet	Hayır						
MSÖ	Evet	Hayır	38	74.315	19.135	0.482	133	0.630
	Hayır		97	72.701	16.818			
Neg.Etk. / S.Y. A.B.	Evet	Hayır	38	43.105	11.458	0.553	133	0.581
	Hayır		97	41.958	10.580			
Menstrual Ağrı A.B.	Evet	Hayır	38	22.342	6.213	-0.435	133	0.664
	Hayır		97	22.814	5.453			
Abdominal Ağrı A.B	Evet	Hayır	38	8.868	3.197	1.506	133	0.134
	Hayır		97	7.927	3.289			
GHD-Ö	Evet	Hayır	38	93.842	12.404	1.351	133	0.179
	Hayır		97	90.649	12.324			
GHD	Evet	Hayır	38	48.131	7.204	0.746	133	0.457
	Hayır		97	47.164	6.601			
MH	Evet	Hayır	38	34.105	4.825	0.572	133	0.568
	Hayır		97	33.567	4.949			
ABF	Evet	Hayır	38	11.605	2.615	2.890	133	0.004
	Hayır		97	9.917	3.203			

Tablo 5'te öğrencilerin sınıf düzeylerine göre MSÖ ve GHD-Ö toplam puanları karşılaştırılmıştır. Öğrencilerin bulunmuş oldukları sınıflar ile MSÖ arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmamıştır ($p > 0.05$). Ancak GHD-Ö ile öğrencilerin buldukları sınıflar

arasında anlamlı düzeyde farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Farklılığı oluşturan gruplar post hoc testlerinden Tukey testi sonucu; 1.sınıf ile 3.sınıf arasındaki farklılıktan kaynaklandığı belirlenmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Bulunmuş Oldukları Sınıflara Göre MSÖ ve GHD-Ö'ne Göre Dağılımı

DEĞİŞKENLER	n	MSÖ Toplam Puan Ort.		GHD-Ö Toplam Puan Ort.	
		Ort ± SS		Ort ± SS	
Sınıf	1.Sınıf*	50	71.00 ± 18.073	89.36 ± 13.728	
	2.Sınıf	45	75.42 ± 15.814	91.95 ± 10.204	
	3.Sınıf*	24	72.75 ± 18.330	97.41 ± 9.343	
	4.Sınıf	16	74.12 ± 19.241	88.43 ± 15.275	
İstatistiksel Analiz***			F=0.523 P=0.66	F= 2.775 P= 0.043	1-3*

*Post hoc test sonucu

TARTIŞMA

Menstruasyon kavramı kadınlar arasında en çok paylaşılan deneyimlerden biridir. Bu kavram her toplumun sosyal ve kültürel özelliklerinin farklılık göstermesi nedeniyle farklı algılanmaktadır (Altıntaş, Bakır, Gül, Süer ve

Kavlak, 2021). Çalışmamızda üniversitede hemşirelik bölümü okuyan kadın öğrencilerin ($n = 135$) doğum ve kadın hastalıkları hemşireliği dersini alma durumlarına göre menstrual sağlık ve genital hijyen davranışlarını belirlemek amaçlandı. Katılımcıların yaş ortalamaları 21.06 ± 1.59 ve %71.9'unun doğum ve kadın sağlığı

hemşireliği dersini almadığı belirlendi.

İdrar yolu enfeksiyonu, minimal asemptomatik sistitten septik şoka kadar değişebilen ve genellikle bakterilerin neden olduğu enfeksiyonlardır (Yurttaş, Gültekin ve Apay, 2018). Çalışmamızda kadın öğrencilerin %46.7'sinin idrar yolu enfeksiyonu geçirdiği, idrar yolu enfeksiyonu geçirenlerin çoğunun 2-3 kez tekrar enfeksiyona maruz kaldığı belirlendi. Yurtta kalan kadın öğrencilerin genital hijyen davranışlarının araştırıldığı bir çalışmada, kadın öğrencilerin en fazla idrar yolu enfeksiyonuna (%30.6) yakalandığı belirlenmiştir (Bilgiç ve ark., 2019). Başka bir çalışmada ise kadın öğrencilerin genital hijyen davranışları araştırılmış ve öğrencilerin idrar yolu enfeksiyonu (%25.4) geçirdiği rapor edilmiştir (Ünsal, 2010). Tıp fakültesi öğrencileriyle yapılan çalışmada öğrencilerin %69.05'inin daha önce idrar yolu enfeksiyonu geçirdiği saptanmıştır (Şeker ve Gürgül, 2022). Genital ve menstruasyon hijyenine dikkat edilmemesi, kötü genital hijyen uygulamaları, genital enfeksiyonların ana nedenleri arasındadır (Daşıkkan ve ark., 2015). Yurtta kalan kadın üniversite öğrenciler ile yapılan bir çalışmada, öğrencilerin %23.2'sinin anormal vajinal akıntısının olduğu ve bu şikayetle hastaneye başvuran (%31.5) öğrencilerin %60.0'ının vajinal enfeksiyon tanısı aldığı belirtilmiştir (Timur, 2010). Yapılan bir çalışmada kadın öğrencilerin %36.2'sinin (Aşık ve Erbil, 2005) başka bir çalışmada ise (Ardahan ve Bay, 2009) öğrencilerin %24.7'sinin anormal vajinal akıntılarının olduğu saptanmıştır. Anormal vajinal akıntının temel nedenlerinden biri kötü hijyen alışkanlıklarının olmasıdır (Beydağ, 2009). Çalışma bulguları literatürü desteklemektedir ve mevcut çalışmalarda göstermiştir ki öğrencilerde idrar yolu enfeksiyonu geçirme oranları yüksektir.

Genital enfeksiyon çevresel ve kişisel risk faktörlerinden kaynaklanır. Çevresel riskler arasında altyapı olanaklarının yetersiz olması, sağlıklı içme ve kullanma suyunun bulunmamasıdır. En büyük kişisel risk ise hijyen eksikliğidir. Bu riskler arasında; tuvaleti kullandıktan sonra genital organların temizlenmemesi, ellerin yıkanmaması, uygun iç çamaşırının giyilmemesi ve menstrual hijyenin dikkatli bir şekilde yerine getirilmemesi sayılabilir (Ünsal, 2010). Çalışmaya katılan öğrencilerin genital hijyen davranışlarına bakıldığında; çoğunun ayakta duş şeklinde (%80.7) banyo yaptığını, adetliken çoğunun 2-4

saat ara ile ped değişimi yaptığı belirlendi. Bu bulgular ışığında çalışmaya katılan kadın öğrencilerin çoğunluğunun konu ile ilgili bilgi sahibi oldukları söylenebilir. Demirağ ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada öğrencilerin %92.8'inin adet dönemlerinde sadece hazır ped, %2.1'inin ise adet dönemlerinde bez kullandığı belirlenmiştir (Demirağ ve ark., 2019). Üniversite öğrencileri ile yapılmış bir başka çalışmada ise genital hijyen ürünlerinden en çok pedin (%70.3) kullanıldığı rapor edilmiştir (Uyanık, 2023). Mevcut çalışmalar adet sırasında kullanılan malzeme, adet sırasında kullanılan malzemeyi değiştirme sıklığı (günlük), adet sırasında banyo yapma, adet sırasında genital duş dâhil olmak üzere menstrual hijyen uygulamalarını sınıflandırmaktadır. Adet döneminde bez kullananlarda ve banyo yapmak istemeyenlerde genital enfeksiyon görülme sıklığı anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (Umami ve ark., 2022). Adet döneminde hijyen, genital enfeksiyonlardan korunmak için oldukça önemlidir ve bu dönemde kadınların mikroorganizma oluşumunu önlemek için tek kullanımlık hijyenik ped kullanmaları ve günde 6-8 kez ped değiştirmeleri önerilmektedir (Yazıcı ve Çuvadar, 2019; Kurt Durmuş ve Zengin, 2020). Bizim çalışmamızda öğrencilerin genital hijyen davranışları ile ilgili yeterli bilgiye sahip oldukları düşünülmektedir.

Çalışmamızda öğrencilerin MSÖ toplam puan ortalaması 73.15 ± 17.44 olarak bulundu. 269 ebelik öğrencisi ile yapılan bir çalışmada, MSÖ toplam puan ortalaması 65.34 ± 15.65 olarak bulunmuştur (Sönmez ve ark., 2019). Üniversite öğrencileriyle (1019 kız öğrenci) yapılan bir diğer çalışmada ise MSÖ toplam puan ortalaması 69.36 ± 17.59 olarak tespit edilmiştir (Derya ve ark., 2019). Kısa ve arkadaşlarının üniversite öğrencileri üzerinde yapmış oldukları çalışmalarında öğrencilerin %57.4'ünün premenstrual sendrom yaşadığı (Kısa, Zeyneloğlu ve Güler, 2012), ebelik ve hemşirelik öğrencileri ile yapılmış bir diğer çalışmada ise premenstrual sendrom oranının %33 olduğu tespit edilmiştir (Kaya ve Gölbaşı, 2016). Hemşirelik bölümü öğrencileriyle yapılan bir başka çalışmada öğrencilerin %60.1'inin premenstrual sendrom yaşadıkları belirtilmiştir (Kırcan ve ark., 2012). Tanrıverdi ve ark. (2010)'nın benzer yaş grubu öğrenciler üzerinde yaptıkları çalışmada premenstrual sendrom görülme oranı %67.5 olarak rapor edilmiştir (Tanrıverdi, Selçuk ve Okanlı, 2010). Bizim çalışmamızda MSÖ puan

ortalamasının orta düzeyde olması, öğrencilerin menstrual şikayetlerinin orta düzeyde yaşandığını göstermektedir. Literatürde yer alan çalışmalar da bulgularımızı desteklemektedir.

Çalışmamızda GHD-Ö'nin toplam puan ortalaması 91.5 ± 12.38 (min:43, max:112) olduğu tespit edildi. GHD-Ö'den alınan yüksek puanlar öğrencilerin genital hijyen davranışlarının olumlu yönde olduğunu göstermektedir. Ölçek alt boyutlarına bakıldığında; GHD 47.44 ± 6.76 (min:16-max:59); MH 33.72 ± 4.90 (min:20-max:40); ABF 10.39 ± 3.13 (min:3-max:15) olarak belirlendi. Genital hijyen davranışları ölçeği kullanılarak yapılan çalışmalarda bulgularımızla benzer sonuçlar elde edilmiştir. Hemşirelik bölümünde okuyan öğrencilerle yapılmış bir çalışmada; GHD-Ö toplam puan ortalaması 87.60 ± 8.97 olarak saptanmıştır (Bulut ve ark., 2019). Tiryaki ve arkadaşlarının sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin genital hijyen davranışlarını inceledikleri çalışmada; öğrencilerin GHD-Ö toplam puan ortalaması 94.09 ± 9.54 (Min=64; Maks=115)'dür. Ölçek alt boyutları da çalışma bulgularımızla benzerlik göstermektedir. Yapılan çalışmanın alt boyut puan ortalamaları GHD 49.39 ± 5.41 (Min=30; Maks=60), MH 33.46 ± 4.03 (Min=23; Maks=40), ABF 11.24 ± 2.93 (Min=3; Maks=15) olarak saptanmıştır (Tiryaki ve ark., 2021). Demirağ ve arkadaşlarının (2019) önlisans öğrencileri ile yapılan çalışmada elde edilen bulgular (GHD-Ö: $86,89 \pm 7,124$) çalışma bulgularımızla benzerdir (Demirağ, Hintistan, Cin ve Tuncay, 2019). Kartal ve arkadaşlarının çalışmada, GHD-Ö $95,25 \pm 8,57$ (Kartal ve ark.,2020); Kurt Durmuş ve Zengin'in çalışmada ise GHD-Ö puan ortalaması 68.63 ± 4.83 olarak bulunmuştur (Kurt Durmuş ve Zengin, 2020). Mevcut çalışma sonuçlarının GHD-Ö puan ortalamasının yüksek olması literatür çalışma sonuçları ile benzerdir.

Mevcut çalışmada kadın öğrencilerin genel hijyen davranışları, menstrual hijyen ve anormal bulgu farkındalığı ölçek alt boyutlarının sırasıyla 47.44 ± 6.76 ; 33.72 ± 4.90 ; 10.39 ± 3.13 ; GHD-Ö puan ortalamasının ise 91.5 ± 12.38 ile iyi düzeyde olduğu tespit edildi. Yapılan bir çalışmada ölçek alt boyut puanlarında genel hijyen 36.67 ± 3.87 ; adet hijyeni 22.02 ± 3.64 ve anormal bulgu farkındalığının 9.93 ± 2.46 olduğu belirlenmiştir (Kurt Durmuş ve Zengin, 2020). Aynı zamanda doğum ve kadın hastalıkları hemşireliği dersini alan ve almayan öğrencilerle ABF alt boyutu arasında anlamlı düzeyde farklılık tespit edilmiş

olup bu durum DKHH dersini alan öğrencilerin bilgi düzeylerinin hastalık bulgularının tespitinde belirleyici olduğunu göstermektedir.

Doğum ve kadın hastalıkları hemşireliği dersini alan öğrencilerin okudukları sınıflar ile MSÖ arasında anlamlı düzeyde fark bulunmadı ($p>0.05$). Ancak GHD-Ö ile öğrencilerin okudukları sınıflar arasında anlamlı düzeyde farklı bulunmaktadır ($p<0.05$). Bu farklılık 1.sınıf ile 3.sınıflardan kaynaklanmaktadır. Bunun sebebinin 1.sınıf öğrencilerinin okula yeni başlamış olması ve konu ile ilgili bilgilerinin yetersizliği; 3. sınıf öğrencilerinin ise doğum ve kadın hastalıkları hemşireliği dersini almış ve bilgilerinin henüz yeni olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Dersi alan 4. sınıf öğrencilerinden kadın öğrenci sayısının ve buna bağlı olarak katılım sağlayan öğrenci sayısının da az olması farklılığın oluşmamasında etken olduğu söylenebilir. Mevcut çalışma ile ilgili herhangi bir araştırmaya rastlanmadığı için bu konu ile ilgili çalışmaların artırılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmadan elde edilen veriler araştırma kapsamına alınan ildeki tek bir üniversitede okuyan öğrenci hemşirelerin katımları ve görüşleriyle sınırlıdır. Ayrıca araştırma 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli deprem nedeniyle etkilenen 10 ilde üniversite eğitimi Hibrit olarak yapılması nedeniyle veri toplamanın online üzerinden uygulanması araştırmanın güçlüğünü ve sınırlılığını oluşturmaktadır.

SONUÇ

Ülkemizde genç nüfusun artması, üreme sağlığı bilgi kaynaklarının değişmesi ve ortak yaşam alanlarına geçişle birlikte genç kızlar genital enfeksiyonlar ve üriner sistem enfeksiyonları açısından risk grubudur. Genital hijyene dikkat etmek üreme sağlığının en önemli aşamasıdır. Sağlığı korumak ve geliştirmek anlayışının yaygınlaşmasıyla birlikte, öğrenci hemşirelerin henüz lisans eğitiminde iken bu konularda bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Çalışmamızda öğrencilerin menstrual şikayetleri orta düzeyde bulunmuş olup bu durum menstrual dönemdeki sağlıklarını ifade etmektedir. Öğrencilerin genital hijyen davranışları olumlu yönde bulunmuştur. Doğum ve kadın hastalıkları hemşireliği dersini alma durumlarına göre genital hijyen davranışları 3.sınıf öğrencilerinde olumlu fark oluşturmuştur. Öğrencilerde üriner sistem enfeksiyonu ve

tekrarları mevcuttur. Bu konuda öğrencilerin bilgilendirilmesi ve genital hijyen davranışı dışındaki faktörlerin gözden geçirilerek öğrencilerin bilinçlendirilmesi önemlidir.

Araştırmanın Etik Yönü / Ethics Committee Approval

Araştırma için Kilis 7 Aralık Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu'ndan etik onayı alınmıştır (Tarih: 07.04.2023, ve Karar No: 2023/07)

Yazar Katkısı / Author Contributions

Fikir/Kavram: F.G.B., N.N.İ.; Tasarım: F.G.B., N.N.İ.; Denetleme/Danışmanlık: F.G.B., N.N.İ.; Analiz ve/veya Yorum: F.G.B.; Kaynak Taraması: F.G.B., N.N.İ.; Makalenin Yazımı: F.G.B., N.N.İ.; Eleştirel İnceleme: F.G.B., N.N.İ.

Hakem Değerlendirmesi / Peer-review

Dış bağımsız

Çıkar Çatışması / Conflict of Interest

Yazarlar araştırmanın yürütülmesinde herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Finansal Destek / Financial Disclosure

Yazarlar araştırmanın yürütülmesi sürecinde bir finansal destek almadıklarını beyan etmiştir.

KAYNAKLAR

- Altıntaş, R.Y., Bakır, S., Gül, İ., Süer, N., Kavlak, O. (2021). Hemşirelik öğrencilerinde menstruasyon tutumunun genital hijyen davranışlarına etkisi. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 15(3).
- Ardahan, M., Bay, L. (2009). Hemşirelik yüksekokulu 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin vajinal akıntı ve bireysel hijyen hakkındaki bilgi düzeyleri. *Ege Tıp Dergisi*, 48 (1), 33-44.
- Aşık, F., Erbil, N. (2005). Kız öğrencilerin hijyen ve vajinal akıntı hakkında bilgi, tutum ve davranışları. *Sağlık ve Toplum dergisi*, 15(2), 91-95.
- Beydağ, K. D. (2009). Jinekoloji polikliniğine başvuran kadınların genital hijyen davranışları. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12(2), 105- 107.
- Bilgiç, D., Yüksel, P., Gülhan, H., Şirin, F., Uygun, H. (2019). Üniversitede yurttan kalan kız öğrencilerin genital hijyen davranışları ve sağlık sonuçları. *ACU Sağlık Bil Derg.*, 3, 478-485.
- Bulut, A., Yiğitbaş, Ç., Çelik, G. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin perspektifinden genital hijyen davranışları. *Ankara Eğt. Arş. Hast. Derg.*, 52(3); 227-233.
- Chesney, M.A., Tasto, D.L. (1975). The development of the menstrual symptom questionnaire. *Behaviour*

Research and Therapy, 13:237-44.

- Daşkan, Z., Kılıç, B., Boytok, C., Kocairi, H., Kuzu, S. (2015). Genital akıntı şikayetiyle polikliniğe başvuran kadınların genital hijyen uygulamaları. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4 (1).
- Demirağ, H., Hintistan, S., Cin, A., Tuncay, B. (2019). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin genital hijyen davranışlarının incelenmesi. *Bozok Tıp Dergisi*, 9(1):42-50.
- Derya, Y. A., Erdemoğlu, Ç., Özşahin, Z. (2019). Üniversite öğrencilerinde menstrual semptom yaşama durumu ve yaşam kalitesine etkisi. *ACU Sağlık Bil Derg.*, 10(2):176-181
- Ferris, D. G., Francis, S. L., Dickman, D. E., Miler-Miles, K., Waller, J. L., Mc Clendon, N. (2006). Variability of vaginal pH determination by patients and clinicians. *J Am Board Fam Med.*, 19(4), 368-373.
- Güvenç, G., Seven, M., Akyüz, A. (2014). Menstrüasyon semptom ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması, *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 13(5), 367-374. doi: 10.5455/pmb1-1378840527
- James, C., Harfouche, M., Welton, N.J., Turner, K. M. E., Abu Raddad, L. J., Gottlieb, S. L., Looker, K. J. (2020). Herpes simplex virus: global infection prevalence and incidence estimates 2016. *Bull World Health Organ*, 98(5), 315-329. doi: 10.2471/BLT.19.237149
- Kahyaoglu Süt, H. (2016). 18-49 Yaş arası kadınlarda genital hijyen davranışları ile genital enfeksiyon arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 8-13.
- Karahan, N. (2017). Genital hijyen davranışları ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik güvenirlik çalışması. *İstanbul Med J.*, 18, 57-62. doi: 10.5152/imj.2017.82957
- Kartal, Y., Engin, B., Teke, B. (2020). Genital hygiene behaviors of midwifery students. *International Journal of Caring Sciences*, 13(3)-2030.
- Kaya, D., Gölbaşı, Z. (2016). Hemşirelik/Ebelik öğrencilerinde premenstrual sendrom yaygınlığı ve premenstrual sendromun sigara içme davranışı ile ilişkisi. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 15(4), 305-311.
- Kırcan, N., Ergin, F., Adana, F., Arslantaş, H. (2012). Hemşirelik öğrencilerinde premenstrüel sendrom prevalansı ve yaşam kalitesi ile ilişkisi. *ADÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 13(1), 19-25.
- Kısa, S., Zeyneloğlu, S., Güler, N. (2012). Üniversite öğrencilerinde premenstrual sendrom görülme sıklığı ve etkileyen faktörler. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(4), 284-297.

- Kurt Durmuş, M., Zengin, N. (2020). Kadınların genital hijyen davranışlarının incelenmesi. *Sağlık Profesyonelleri Araştırma Dergisi*, 2(3), 113-120.
- Özkan, S., Sevil, Ü. (2004). Kadınlarda Sık Görülen Vulvo vajinal Enfeksiyonlar (Ebe/Hemşireler için). 1.Baskı, İzmir: Pakman Matbaacılık, 2-4.
- Sinan, Ö., Çamözü, E., Tosun, B. (2019). Genital hygiene behaviors among married women and the outcomes of counseling practices. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 21(1-2) 12-22.
- Sönmez, T., Çapık, A., Akkaş, M. (2019). Ebelik öğrencilerinde menstruasyon dönemine yönelik semptomların değerlendirilmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 22(1): 25-32.
- Şeker, F.B., Gürgül, S. (2022). Tıp fakültesi öğrencilerinin hijyen konusundaki bilgi, tutum ve davranışlarının incelenmesi. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 14 (2), 83-95.
- Tanrıverdi, G., Selçuk, E., Okanlı, A. (2010). Üniversite öğrencilerinde premenstrual sendrom prevalansı. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13(1):52-7.
- Timur, S. (2010). Bir üniversite öğrenci yurdunda kalan kız öğrencilerin genital hijyen davranışları. *E-Journal Of New World Sciences Academy*, 5(4), 39-46.
- Tiryaki, S., Gezginci, E., Göktaş, S. (2021). Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin genital hijyen davranışlarının belirlenmesi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 9(2), 510-522.
- Türkmen, H., Karagüzel, E.N. (2021). Gençlerin genital hijyen tutumlarını etkileyen faktörler. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 30(3),190-199.
- Umami, A., Paulik, E., Molnár, R., Murti, B. (2022). The relationship between genital hygiene behaviors and genital infections among women: A systematic review. *Jour Ners.*, 17(1), 89-101 doi:10.20473/jn.v17i1.34402
- Uyanık, A. (2023). Üniversite öğrencilerinin genital hijyen davranışları ve genital hijyen ürünlerine erişimlerinin incelenmesi. *Bingöl Üniversitesi Sağlık Dergisi*, 4(2):234-242. doi:10.58605/bingolsaglik.1395974
- Ünsal, A. (2010). Üniversite okuyan kız öğrencilerin genital hijyen davranışları. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 5, 79- 93.
- Yazıcı, S., Çuvadar, A. (2019). Genital sistem enfeksiyonlarının önlenmesi ve ebelik. *Health Pro.*,1(1):33-7.
- Yurttaş, A., Gültekin, Ü., Ejder Apay, S. (2018), İdrar yolu enfeksiyonu geçiren 15-49 yaş arası kadınların perine bakımı uygulamalarının incelenmesi. *ACU*

Sağlık Bil Derg., 9(3):297-301.